

הבלטת המסר הערכי- מוסרי הגלוי בטקסט

הטבח בכפר קאסם – 1956

תרגיל לתלמידים

כפר קאסם. ב-29 באוקטובר 1956. עם פתיחת מבצע קדש/ מבצע סיני, הוטל עוצר על הכפרים הערביים בין פתח תקווה לנתניה מהשעה 17:00 ועד 6:00 בבוקר שלמחרת, ונקבע כי מפירי העוצר יירו. באותה תקופה היו הכפרים הערביים בישראל כפופים לממשל צבאי, שגזר עליהם, בין השאר, עוצר לילה קבוע החל בשעה 21:00. באותו יום, בשל תחילתו של מבצע קדש, הוקדם העוצר בארבע שעות. הפקודה פורסמה בצהרי אותו יום, אבל הכפריים שיצאו בשעות הבוקר המוקדמות לעבוד מחוץ לכפר לא ידעו על שינוי שעות העוצר. כשסיימו את יום עבודתם, הם חזרו לביתם כרגיל, בערב. המפקד של אחד המחסומים פירש את ההוראות שקיבל בצורה מחמירה, והורה לפקודיו לירות במאחרים, שהפכו למפירי עוצר. 43 מתושבי כפר קאסם נורו למוות על הדרך המובילה אל הכפר, ובהם 15 נשים ו-11 ילדים. החיילים טענו שהם מילאו פקודה.

מה לדעתכם יש לעשות עם החיילים שירו על הכפריים?

סוף הסיפור

חשוב לציין שתושבים מהכפרים השכנים רק נעצרו בגין הפרת העוצר, מאחר ששוטרי משמר הגבול שם הבינו כי אין להוציא להורג כפריים שלא ידעו על הקדמת העוצר. החיילים והמפקד שביצעו את הרצח הועמדו לדין בבית דין צבאי ונמצאו אשמים. בית המשפט גזר עליהם עונשי מאסר, למרות הטענה שלהם כי פעלו על פי פקודה. בית המשפט דחה את הטענות, וקבע כי חלה עליהם חובה שלא לציית לפקודה לרצוח אזרחים חפים מפשע, שלא איימו על ביטחונם, כיוון שזו "פקודה בלתי חוקית בעליל".

מתוך: להיות אזרחים בישראל, עמ' 243.